Kirjallinen kysymys KK 302/2026 vp

Sari Sarkomaa kok

Kirjallinen kysymys muistisairauksien ehkäisystä, muistisairauteen sairastuneiden ja ikääntyneiden ihmisten hyvinvoinnin ja toimintakyvyn edistämisestä sekä FINGER -toimintamallin järjestelmällisestä integroimisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin

Eduskunnan puhemiehelle

Ilman ehkäiseviä toimenpiteitä muistisairauksien arvioidaan vähintään kaksinkertaistuvan parissa vuosikymmenessä. Suomessa muistisairaita ihmisiä on arviolta 150 000, ja uusia sairastuneita diagnosoidaan vuosittain noin 20 000. Heistä osa on työikäisiä. Alzheimerin tauti on yleisin muistisairaus.

Professori Miia Kivipellon tutkimusryhmän kehittämä FINGER-malli on muuttanut globaaleja käsityksiä muistisairauksien ehkäisystä. Kyseessä on tutkimusnäyttöön perustuva toimintamalli, jossa yhdistyvät ravitsemusohjaus, liikunta, aivojen aktivointi, sosiaalinen toiminta sekä sydän- ja verisuoniterveyden hoito. Malli on käytössä kansainvälisesti, mutta sen integrointi Suomen perusterveydenhuoltoon ja hyvinvointialueiden arkeen on edelleen satunnaista.

Maailman terveysjärjestö WHO on määritellyt dementian ehkäisyn julkisen terveydenhuollon prioriteetiksi ja hyödyntää FINGER-mallin oppeja suosituksissaan. Mallin on osoitettu vähentävän muistisairauksien riskiä merkittävästi. Tutkimusten mukaan FINGER-toimintamalli voi pienentää muistihäiriöiden ja muistisairauksien riskiä jopa noin kolmanneksella. Lisäksi interventioon osallistuneilla riski kognitiiviseen heikentymiseen oli selvästi pienempi kuin verrokkiryhmässä, ja kognitiivinen suorituskyky parani keskimäärin enemmän. Sen laajamittainen käyttöönotto voisi estää sairastumisia, siirtää sairauden puhkeamista myöhemmäksi sekä parantaa sairastuneiden elämänlaatua. Samalla edistetään myös muiden kansansairauksien ehkäisyä.

Muistisairauksien yleistyminen tuo merkittäviä inhimillisiä ja taloudellisia kustannuksia. Ennaltaehkäisevän aivoterveystyön kytkeminen nykyistä vahvemmin hyvinvointialueiden rahoitukseen loisi kannustimia vaikuttaviin toimenpiteisiin.

Suomessa ympärivuorokautisessa hoivassa olevista henkilöistä noin 75—90 prosenttia sairastaa jotakin muistisairautta, ja säännöllisen kotihoidon asiakkaista 40—50 prosentilla on diagnosoitu muistisairaus. Samanaikaisesti valtaosa yli 75-vuotiaista asuu kotona, mikä korostaa

Valmis
5.0

ennaltaehkäisyn ja varhaisen tuen merkitystä sekä toimintakyvyn nykyistä vaikuttavampaa ylläpitoa.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

> *Miten hallitus aikoo edistää FINGER-toimintamallin järjestelmällistä ja vaikuttavaa käyttöönottoa sekä muistisairauksien ennaltaehkäisyä ja muistisairaiden ihmisten toimintakyvyn ylläpitoa koko maassa?*

Helsingissä 2.7.2026

Sari Sarkomaa kok